

Att slåss för sitt lag

- en studie av en fotbollsfirma i Sverige

Av: Anton Hansson och Magnus Lindell

Lunds Universitet
Sopa 62
Ht 12

Handledare: Anders Östnäs

Abstract

The purpose of this study is to investigate what determines an individual to join the firm and how the membership in the firm affects the individual and his identity. This study is based on the interviews with six members of a football firm in Sweden. The selection of firm members to participate in this study was made based on the writers contacts within the firm. The results of this study shows that are a number of factors that influence an individual's choice to join the firm, football interest, a sense of belonging, role models, violence and possible a contempt for authorities. Furthermore the study shows that there is different honor codes that regulates the actions of the individual member. Lastly our study shows that individual members feel that they get a kick, a sense of belonging and higher status from their membership in the firm.

Keywords: Hooligan, Football firm, identity, mass, roles, honor code, violence

Förord

Vi vill tacka alla er som ställt upp på att bli intervjuade av oss med anledning av denna uppsats. Utan er hade uppsatsen inte varit möjlig att genomföra. Vi vill också tacka vår handledare. Slutligen vill vi tacka alla er som läst arbetet under arbetets gång. Ett speciellt tack till Aina Modig Lindell, Ingemar Hansson och Klara Hansson som alla stått ut med att läsa uppsatsen upprepade gånger.

Anton Hansson och Magnus Lindell. Helsingborg.

Innehållsförteckning

1.0 Inledning	1
1.1 Problemformulering.....	1
1.2 Syfte	2
1.3 Frågeställningar	2
1.4 Definitioner.....	2
2.0 Bakgrund.....	4
2.1 Viktiga händelser	5
2.2 Firman.....	6
2.3 Supporterklubbarna och firmornas framväxt i Sverige.....	6
2.4 Svensk Huliganism	8
3.0 Tidigare forskning.....	9
3.1 Huliganen.....	9
3.2 Identitet.....	10
3.3 Våldet.....	12
3.4 Alkohol & Droger	13
3.5 Polisen.....	13
3.6 Media	13
3.7 Organisering.....	15
4.0 Metod.....	16
4.1 Urval	17
4.2 Avgränsning	19
4.3 Intervjupersoner	19
4.4 Hjälpmedel.....	20
4.5 Bearbetning av intervjuer.....	20
4.6 Validitet.....	20
4.7 Reliabilitet.....	21
4.8 Etiska överväganden	22
4.9 Arbetsfördelning	23
5.0 Teorier/teoretiska utgångspunkter.....	24
5.1 Massa	24
5.2 Identitet	26
5.3 Rollteori	27
6.0 Resultat och Analys	29
6.1 Firmamedlemmarna.....	29
6.2 Bakgrunden.....	29
6.3 Gemenskap, tillhörighet och lojalitet.....	30
6.4 Förebilder och status	32
6.5 Våldet och Kicken	33
6.6 De oskrivna koderna	35
6.7 Polis och media.....	37
7.0 Diskussion.....	40
7.1 Sammanfattning	40
7.2 Förslag till fortsatt forskning	41
7.3 Våra upplevelser	42
8.0 Referenser	44
9.0 Bilagor	47
9.1 Bilaga 1	47
9.2 Bilaga 2	50

1.0 Inledning

”En pojke kom springande rakt mot mig och höll om sitt huvud medan det blödde kraftigt någonstans i ansiktet. Han såg mot marken utan att veta vart han var på väg och han tittade upp alldeles innan han skulle ha sprungit på mig. Min närvaro skrämde honom. Han trodde att jag var engelsman. Han trodde att jag skulle slå honom”. (Buford, 1991:102)

1.1 Problemformulering

Fotbollsvåldet är idag mer aktuellt i Sverige än någonsin tidigare. Det förekommer flitigt i samhällsdebatten med större krav på starkare insatser mot de personer som av samhället uppfattas som huliganer. Aspekter som lyfts fram är bland annat vilken kostnad huliganism medför för samhället och vilken skada fenomenet orsakar för klubbarna. 2011 avbröts tre allsvenska matcher efter händelser som hade koppling till svensk huligankultur (Ericsson, 2012:23). Det lyfts dock inte, bortsett från de rent fysiska skadorna, fram vilka följder detta får för individerna.

Ett, för Sverige, relativt nytt fenomen är att huliganerna har organiserat sig i fotbollsfirmer. Fotbollsfirman rekryterar unga män för att slåss mot andra firmer. Den svenska forskningen angående firmamedlemmen är mycket knapphändig. Att rekryteras av en fotbollsfirma medför att individen medverkar i slagsmål och upploppsliknande situationer med de konsekvenser detta kan medföra för individen, bland annat kriminalitet, skador och droger. Ändå vet vi idag relativt lite om vilka individer det är som rekryteras till firmer då forskningen i Sverige mestadels behandlar huliganer i allmänhet och inte firmamedlemmar i synnerhet. Allmänhetens bild av huliganer är byggd på fördomar (Deogan, 2012).

För att arbeta preventivt med den problematik som fotbollsfirman utgör, både för samhället och för individen, krävs ökad kunskap om vilka individer som firman rekryterar, vilka följder det får för individen, samt vad som dikterar individens agerande inom ramen för fotbollsfirman. Med bakgrund av detta har vi valt att studera en svensk fotbollsfirma.

1.2 Syfte

Vårt syfte är att undersöka vad som styr individen att gå med i firman samt hur medlemskapet påverkar individen och dennes identitet?

1.3 Frågeställningar

- Varför söker sig individen till firman?
- Vilka koder styr individens handlande inom ramen för firman?
- Vad upplever individen att han får ut av att vara med i firman?

1.4 Definitioner

Supporter: I denna studie har vi valt att betrakta huligan och supporter som två skilda individer, även om man skulle kunna argumentera för att huliganen, med dennes intresse för fotboll, samtidigt kan anses vara en supporter. I denna studie kommer dock de två begreppen inte att appliceras på samma person. Vi använder ordet supporter för att beskriva en person som bara går på matcherna och följer sitt lag. Supportern är inte inblandad i huliganism.

Huligan: I denna studie har vi definierat en huligan enligt följande: En person som aktivt deltar i ordningsstörande företeelser i anslutning till fotbollsmatcher eller mot andra klubbars supportrar och huliganer. Det kan röra sig om både våld och skadegörelse.

Firma: En tät sammansvetsad gruppering av huliganer som stödjer samma lag och som slåss mot firmor som stödjer andra lag.

Box: Ett organiserat förutbestämt slagsmål mellan rivaliserande firmor. Sker vanligen i en annan stad beläget någonstans emellan firmornas städer.

Julgran: Fotbollssupporter som går klädda i sitt lags färger.

Polisens kategorisering: Polisen skiljer på tre olika sorters supportrar. Kategori A-supportrar är de som inte är stökiga. Vanliga supportrar hör vanligen till denna kategori. Kategori B är de supportrar, som polisen anser kan lockas med i våldsamheter av de så kallade C-supportrarna. B-supportrarna är inte själv drivande, men medverkar själva oftast i upplopp eller rusningar. Det är vanligt att supportrarna som bedöms ingå i kategori B blir omhändertagna av polisen. De supportrar som kännetecknar kategori C är våldsbenägna och inte sällan kriminella. De är intresserade av att starta bråk mellan olika supportergrupperingar och mellan supportrar och polis. För att uppnå detta använder de sig ofta av B-supportrarna. Både B- och C-supportrarna omfattas av begreppet risksupporter.

2.0 Bakgrund

Dagens fotboll har sina rötter i 1300-talets England. Redan 1314 försökte den dåvarande engelska kungen Edward II förbjuda denna sport, eftersom han ansåg att fotbollsmatcher var en brutal samhällsfara, då det förekom våldsamma slagsmål, upplopp och ibland dödsfall. På medeltiden var fotbollsspelet ett uttryck för bygemenskapens solidaritet, där många byinvånare deltog. Det rådde ofta i dåtidens samhälle stark fiendskap mellan grannbyar och genom fotbollsspelet fick individerna utlopp för sina aggressioner. Fotbollen, som utgjordes av en djurblåsa, sparkades mellan byarna. Många bybor kunde delta i spelet och i samband med detta kunde det blir riktigt våldsamma bataljer på liv och död. Det finns vissa paralleller med nutidens derbymatcher (Sännås, 2005; Green, 2009; Brännberg 1994)

Vid denna tid kallades sporten folkfotboll och skilde sig något från vår tids moderna fotboll. Folkfotbollen saknade regler och var våldsam, något som ledde till upprepade försök från makthavarna att förbjuda sporten (Andersson, 2002; Brännberg, 1994). Spelet spelades mellan två grupper som utmanade varandra, utan begränsad spelplan. Enligt Andersson (2002:43) kan man se folkfotbollen ”som en traditionell institution för kanalisering av konflikter mellan [...] bestämda grupperingar”. Detta medförde att rivaliteter, identitet och föreställningar om vi och dom förekom redan på denna tid. Folkfotbollen kom, precis som dagens fotboll, att bygga på teman som ”folklighet, ungdomlighet, manlighet och våld”(Andersson, 2002:43). Fotbollen etablerades så småningom i Sverige under slutet av 1800-talet, då främst utövad av medelklassens ungdomar (Andersson, 2002). Redan under 1900-talets första hälft konsumerades det rikliga mängder alkohol i samband med fotbollsmatcher vilket ledde till bråk och oroligheter. För att motverka detta, tog flera klubbar beslut att stoppa pilsnerförsäljning på arenorna, då det bland annat kastats flaskor mot spelare (Andersson, 2002). Det finns flera exempel, under mellankrigstiden, på hur bland annat tågresor till bortamatcherna urartade, då svenska fotbollssupportrar betedde sig illa. Detta gällde på såväl landslagsnivå som på klubbnivå oavsett klubbstorlek (Andersson, 2002).

2.1 Viktiga händelser

1985 åkte Liverpool FC till Belgien för att möta Italienska Juventus i den europeiska cupfinalen. Matchen spelades på Heysel Stadium i Bryssel. Tumult utbröt som resulterade i att 39 personer dog i sammandrabbningen mellan engelsmän och italienare. Samtliga döda var italienare (Green, 2009). Engelsmännen fick skulden för katastrofen något som fick långtgående följder då alla engelska lag blev förbjudna att delta i europeiska cuper under de kommande fem åren (Green, 2009, Hooligan, 2012). Tonen mot huliganer skärptes i den offentliga debatten och Margaret Thatcher, Englands dåvarande premiärminister som gick under smeknamnet Iron Lady, beskrev huliganerna som fienden inifrån (Green, 2009).

Fyra år senare, 1989, spelade Liverpool FA- semifinal mot Nottingham Forest. Matchen spelades på Hillsborough Stadium i Sheffield (Green, 2009). Matchen avbröts efter 6 min och vad som följde gick till historien som den värsta läktarkatastrofen i Englands historia. Man släppte snabbt in alldeles för många supportrar på Liverpools läktarsektion, något som medförde att supportrarna längst fram klämdes till döds. 96 fotboll supportrar miste livet på Hillsborough. Detta var inte huliganernas fel, men konsekvenserna kom att påverka säkerhetsarbetet runt fotbollen i England drastiskt (Green, 2009). Lord Justice Peter Taylor utsågs att utreda händelsen. Taylor rapporten som kom 1990 innehöll en rad förslag som genomfördes bland annat restriktiv alkoholförsäljning, förbud mot ståplatser, kameror och högre stängsel.

Denna utveckling med mer övervakning och högre säkerhet har fortsatt i England och sedan 2000 har man där möjligheten att stänga av supportrar från att titta på fotboll live på arenorna genom en så kallad Football banning order. Detta innebär att personen blir skyldig att anmäla sig till polis, så det inte är möjligt för personen att befinna sig på arenorna (Green, 2009).

I april 2013 kommer Björn Ericsson, regeringens samordnare i dessa frågor. att komma med sitt slutbetänkande. Vad detta slutbetänkande kommer innehålla är

naturligtvis inte känt i skrivandets stund, men det är inte otänkbart att inspiration har hämtats från den engelska modellen.

2.2 Firman

Ordet firma är taget från det engelska laget West Ham Uniteds firma, Inter City Firm (Deogan, 2011). Idag har ordet blivit förknippat med de grupperingar inom idrottsvärlden som ägnar sig åt vad som kallas supportervåld på ett organiserat sätt.

Firmor finns idag i de flesta stora och medelstora svenska städer, som har ett elitlag i antingen fotboll eller ishockey. Firmorna har ofta mindre firmor under sig som de rekryterar från. Dessa, så kallad babyfirmor, har som syfte att organisera de yngre huliganerna som inte är medlemmar i den vanliga firman. Det allsvenska fotbollslaget AIK förknippas exempelvis med en firma vid namn Firman Boys. Under Firman Boys finns Young Boys och Gnagets yngsta, även kallad Baby Boys. Liknande sätt att organisera firman återfinns i andra firmor från bland annat Stockholm, Göteborg och Helsingborg. (Deogan, 2011)

Firmor sätter värde på idéer om lojalitet. Medlemmarna ska vara lojala mot varandra i den bemärkelsen att de inte lämnar sina vänner under slagsmål, samt att de inte någonsin läcker information till polisen, varken om sina egna eller om motståndaren. Green (2009:36) skriver att firmorna ser det som "... självfallet att alla städer med självaktning har aktiva firmor och med bristande huliganism sprider man vanära över hela staden."

2.3 Supporterklubbarna och firmornas framväxt i Sverige

1969 började Sveriges television sända tipsextra (Green, 2009; Wigert, 2009). Detta medförde att svenska supportrar inte bara fick se engelsk fotboll utan också engelsk supporterkultur. Den engelska supporterkulturen kom senare att bli förebild för de första svenska supporterklubbarna som skapades i Sverige under

1970 talet till tidigt 1980-tal i Göteborg och Stockholm (Brå 2008; Green 2009). Supporterklubbarna saknade en formell koppling till fotbollsklubbarna vilket enligt Green (2009:51) medförde att ”de blev supporterföreningar åt sig själva,[...] där klackens match ibland blev viktigare än det som skedde på gräsplanen”. Enligt Brå (2008) utvecklade supporterklubbarna vid denna tid sin egen värdering och kultur. I början av 1980-tal började svenska klubbar att göra supporterföreningarna till sina officiella klackar.

Huliganismen slog igenom i Sverige först på 1980-talet (Green, 2009). Vid denna tid var det framförallt arenan, som var skådespelsplatsen för huliganerna och begreppet läktarvåld användes för att beskriva fenomenet.

I början av 90-talet skapades de första firmorna i Sverige. Först ut var Firman Boys som är AIK:s firma. Firman Boys följdes senare av bland annat Wisemen från Göteborg, Djurgårdens Fina Grabbar, Kompisgänget Bajen från Hammarby. De engelska firmorna kom att få en stor påverkan på de svenska firmornas utformning. De svenska firmorna såg de engelska firmorna som förebilder och influerades av den kultur som genomsyrade dessa, något som bland annat ledde till införandet av casualstilen (Sännås, 2005).

Casualkulturen uppstod ursprungligen inom punken i England på 1970-talet (Hewitson & Montessori, 2010). Den var även stor inom skinheadskulturen. Engelska fotbollssupportrar anammade casualkulturen. När engelska lag spelade i Europa följde supportrar och huliganer med. Huliganerna deltog ofta i oroligheter och upplopp utomlands under början av 1980-talet. Under dessa upplopp stal de inte sällan dyra märkeskläder. Dessa kläder blev början på det som vi idag förknippar med casualkulturen. Ursprungligen bars kläderna av huliganer för att undvika polisen. Detta utvecklades senare till att medlemmarna i firmorna började klä sig i denna stil med syfte att visa tillhörighet och lojalitet gentemot firman.(Green, 2009).

2.4 Svensk Huliganism

I Sverige finns det idag firmor med anknytning till de flesta allsvenska lag. Störst problem återfinns i storstadsregionerna Stockholm och Göteborg, samt i Skåne. Enligt Björn Ericsson, (SOU 2012:23) nationell samordnare i supporterfrågor, var problemen inne på arenorna relativt små under säsongen 2011. Ericsson menar att säsongen 2011 var lugnare generellt sätt än tidigare säsonger. På 95 procent av alla matcherna ansågs ordningsläget vara bra. Dock fick tre matcher avbrytas på grund av olika huliganrelaterade problem såsom bland annat knallskott och planstormning. Pyroteknik, exempelvis bengaliska eldar som vanligtvis förknippas med huliganer, användes enligt Ericsson inte så mycket under 2011. Det var främst i derbyn och när storlag möttes, som bengaliska eldar sågs på de allsvenska läktarna. Utanför arenorna har situationen förbättrats årligen sedan 2009 (SOU 2012:23).

3.0 Tidigare forskning

Huliganism är ett fenomen som förekommer i nästan hela världen. Dunning (2000) visar genom sin studie av den engelska pressen under 1900-talet att problemet inte enbart är knutet till några få länder. Problemets omfattning är dock klart störst i sydamerika och i några av de stora fotbollsnationerna i Europa nämligen England, Tyskland och Italien (Dunning, 2000).

Den forskning som vi har hittat kring ämnet huliganism intresserar sig mestadels för att beskriva fenomenet som grupp, samt undersöka hur det kan motarbetas. Detta har forskningen framförallt gjort med hjälp av empiri från England och länder i central och sydeuropa. Vi är dock medvetna om att den engelska och europeiska forskningen som bedrivits inte alltid kan överföras på svenska förhållanden. Detta då förhållandena länderna emellan skiljer sig avsevärt när det gäller bland annat omfattning och brutalitet.

3.1 Huliganen

Alla personer som följer fotboll kan inte betraktas som huliganer. Östberg i Brännberg (1994) ser fotbollsintresserade som tre ringar inuti varandra. I den yttersta och klart största ringen finns supportrarna. En liten del av dessa, representerade av den andra ringen, ingår i olika former av supporterföreningar. Kvar finns en mycket liten ring av personer som tillsammans kallar sig firman.

Tommy Deogan (2011) menar att mycket av det som allmänheten tror sig veta om huliganer snarare handlar om fördomar. Dagens risksupportrar är, enligt Brå (2008) framförallt unga män i åldrarna 15 till 30. Kvinnor förekommer inte inom huligangrupperingarna. (Brå 2008; Deogan, 2011). Det vanligaste är att huliganen har någon form av arbetarbakgrund, även om det idag finns vissa inslag av andra samhällsklasser. Att huliganerna skulle vara ett gäng arbetslösa unga män förefaller också vara en myt, då många av risksupportrarna har väletablerade liv, bra yrken, goda inkomster eller studerar. En hel del är gifta och har barn vid sidan av de aktiviteter de ägnar sig åt i samband med fotboll. Huliganerna är allt från

verkstadsarbetare till småföretagare (Deogan, 2011; Green, 2009).

Även idén att huliganerna enbart skulle vara intresserade av att slåss och inte ha ett genuint fotbollsintresse avfärdar Deogan (2011). Han menar att huliganerna snarare är extremt fotbollsintresserade och spenderar stora summor och mycket tid på att följa sitt lag både hemma och borta. För att komma med i firman krävs det enligt honom att man bevisar för firman att vara lika engagerad och lojal mot klubben som firmans medlemmar är (Deogan, 2011). Denna syn delar dock inte alla. Brå (2008:28) menar att det har förändrats. ”Numera är kärleken till laget och att ställa upp i vått och torrt inte längre den viktigaste meriten för att få en firmas respekt. Idag är det viktigare att kunna slåss och våga stå kvar när femtio motståndare kommer rusande mot en och vrålar...”

Det finns, enligt Priks (2010), ett visst samband mellan ungdomsarbetslösheten och antalet supportrar. Mängden supportrar kan ha en viss inverkan på mängden ordningsstörande händelser. Däremot kan man enligt Priks (2010) inte dra några slutsatser om att arbetslöshet skulle göra den individuella supportern mer våldsam, vilket medför att arbetslösheten inte har någon betydelse för om en individ blir supporter eller huligan.

3.2 Identitet

Den forskning som tidigare bedrivits angående identitetsbildning inom huligangrupperingar behandlar grupperingarnas kollektiva identitet. Forskaren Ramón Spaaij lägger i sin artikel, *Men Like Us, Boys Like Them: Violence, Masculinity, and Collective Identity in Football Hooliganism* (2008), fram sin syn på huligangrupperingars identiteter. Han har forskat på sex olika klubbars huligangrupperingar i tre olika städer, alla i olika länder. Han menar att det finns vissa gemensamma drag mellan de olika europeiska huligangrupperingarna. Huligangrupperingarna konstruerar sin identitet utifrån vad de upplever som skillnader mellan dem själva och andra. Detta kan ses i att fotbollshuliganers vilja att ställa upp på slagsmål skiljer ut dem från vanliga supportrar, samtidigt som huliganernas intresse och lojalitet för klubben skiljer dem från gatugäng (Spaij, 2008).

Spaij (2008) menar att huligangrupperingars identitet är uppbyggd kring sex olika aspekter. Den första aspekten som Spaij menar är av betydelse, är att man upplever en spänning och en emotionell tillfredsställelse genom bland annat adrenalinkicken. Spaij skriver i sin artikel, att rädsla kan vara avgörande för hur stor emotionell tillfredsställelse individen upplever. Det handlar inte om att inte känna rädsla, utan snarare om att komma över den och agera, trots rädslan. Detta uppnås genom slagsmål med andra huligangrupperingar.

Spaijs (2008) andra faktor som skapar huligangrupperingarnas identitet är bilden av, vad han benämner, den hårda maskuliniteten. Här blir det viktigt att hävda sin egen maskulinitet samtidigt som man förminskar sina rivalers. Spaij menar att det är betydelsefullt att framstå som tuffare och mer skräckinjagande än sina motståndare. Det finns dock, enligt Spaij, en viss grad av respekt mellan olika grupperingar.

Territoriet är enligt Spaij (2008) den tredje aspekten. Huligangrupperingar måste försvara och identifiera sig med sitt territorium. Detta innebär att både försvara området, men även de symboler som förknippas med området. En huliganfirma strävar exempelvis efter att försvara både den stad eller stadsdel som lagen kommer ifrån, men även de färger och symboler som laget bär. Spaij (2008) poängterar dock att territoriet enbart ska försvaras mot din motståndare, det vill säga den andra huligangrupperingen. Att gå på oskyldiga medför att din heder tar skada.

Spaij (2008) menar också att ryktet har en stor inverkan på huligangrupperingarnas identitet. Både individen och gruppen etablerar sitt rykte genom att visa att de är villiga att slåss mot andra huliganer. Att vinna slagsmål mot andra grupperingar stärker bilden och ryktet av att grupperingen är tuff. Det är dock inte bara vinsten som spelar roll. Heder spelar också in på ryktet och baseras på hur andra huliganer bedömer gruppen och individens handlingar. Slutligen så behöver gruppen nå ut med informationen om sina framgångar.

Huligangrupperingar ger sina medlemmar en romantiserande känsla av tillhörighet (Spaaij 2008). Tillhörighet, solidaritet och vänskap inom firman är alla viktiga aspekter för huliganers identitet. Man ställer upp för varandra och gruppen tar en stor plats i medlemmarnas liv. Spaaij (2008) menar att kombinationen av att känna att man tillhör något, bli uppmärksammad för det man gör, samt ens rykte möjliggör för unga män att uppleva en känsla av att de har ett värde och en identitet.

Slutligen så strävar huliganer, enligt Spaaij (2008) efter att visa att de som grupp kan klara sig själva. I detta ingår att upprätthålla en image, som kan bidra till att få motståndaren att backa redan innan slagmålet brutit ut. Huliganerna vill även framställa sig som om att det rör sig om en autonom grupp, det vill säga en grupp, som själva tar beslut utan inblandning från utomstående.

3.3 Våldet.

En av huliganismens mest centrala delar är våldet. Våldet, som för en vanlig åskådare kan uppfattas som slumpmässigt eller meningslöst, betraktas av huliganen snarare som något positivt. Det ger en kick och bidrar till en känsla av grupptillhörighet (Radmann 2005; Hooligans, 2012).

Priks (2010) redogör i en artikel för en rad tänkbara anledningar till varför vissa män söker sig till huligangrupperingar. Förklaringarna varierar kraftigt. En förklaring kan vara klassamhället, även om han poängterar att detta knappast kan förklara svensk huliganism, då klyftorna i Sverige inte är jämförbara med de i England. Feminister menar, enligt Priks, att förklaringen står att finna i männens maskulinitet. Psykologer förklarar det med att det kan röra sig om ritualer, spänningssökande eller beroende. Priks menar att ett problem med teorier inom detta område är att de inte går att testa empiriskt, något som bidrar till den stora variationen mellan teorierna.

3.4 Alkohol & Droger

I engelsk litteratur av exempelvis Buford (1991) framstår själva drickandet som en mycket viktig del i huliganismen. Att det även finns ett samband mellan alkohol och svensk fotboll, menar Brå (2008), är tydligt då flera svenska föreningar är sponsrade av alkoholproducenter. Bruket av alkohol bland supportrar i Sverige är utbrett. Dock menar Brå att det är troligt att firmamedlemmarna inte värderar alkohol lika högt som vanliga supportrar, då detta kan inverka negativt på deras förmåga att slåss. Istället ökar firmamedlemmarnas bruk av olika narkotikaklassade substanser. Firmamedlemmar tar idag droger i större utsträckning än tidigare för att det "... tar udden av rädsla och ger en känsla av skärpa" (Brå, 2008:22).

3.5 Polisen

Om polisen agerar aggressivt kommer detta att leda till ökad huliganism (Priks, 2010; SOU 2012:23). Priks (2010) menar dessutom, att om polisen använder sig av, vad han kallar, icke diskriminerande insatser kommer detta att ytterligare späda på hur våldsamma huliganerna är. Engelsk forskning visar, att hur supportrar och huliganer uppfattar polisens agerande kan spela en avgörande roll för hur våldsamheter utvecklas. Känner sig huliganerna felaktigt behandlade av polisen, ökar risken för en våldsam eskalering av situationen (Stott, 2001).

Enligt Brå kommer risksupportrar gärna i stora grupperingar till arenan. De kommer också ganska sent, något som från polisens sida uppfattas som en maktdemonstration (Brå, 2008).

3.6 Media

Svensk media har en tendens att ge en vinklad bild av huliganism genom att det fokuseras på våldet istället för att ge en heltäckande bild av fenomenet (Brå, 2008). Radmann (2005) menar att media fördömer huliganismen samtidigt som man ger huliganerna oproportionellt mycket utrymme i pressen. Detta bidrar till

att bygga en myt kring huligangrupperingarna och höja huliganers självbild. Det ökar också intresset för dessa grupperingar vilket möjliggör att de kan växa. En bidragande orsak till detta är den bild av utanförskap som inte sällan media ger huliganerna (Deogan, 2011).

Den mediala bevakningen bidrar till att förstärka bilden av huliganernas våldsamma framfart istället för att fokusera på de underliggande orsakerna till idrottsvåld och huliganism, som mera sällan diskuteras i media. Det som dominerar i media rapporteringen, från olika fotbollsarrangemang, beskriver till större delen våldsamheterna kring och under matcherna. Enligt Radmanns (2005) forskningsrapport bidrar denna ofta något ensidiga rapportering till att förstärka bilden av huliganism och har i förlängningen varit betydelsefull för utvecklingen av firmakulturen. Medias rapportering har bidragit till att framkalla och förstärka de eftersökta kickar som firmamedlemmar säger sig få, när pressen rapporterar om slagsmål och andra våldsamheter kring matcherna. Behovet av att bli sedd och uppmärksammas är en del av huliganromantiken.

Även sociala medier är växande informationskanaler som tillsammans med pressen bidrar till att ge användarna en snedvriden bild av våldsamheter, när ordningsläget i själva verket har förbättrats under 2011 och 2012, åtminstone inom fotbollen, menar Björn Eriksson (SOU:2012:23) i sitt delbetänkande. Tabloidpressen, speciellt kvällspressen, lever på att rapportera om det som är avvikande, spännande eller dramatiskt för att fascinera och attrahera sina läsare och det är inte enkelt för idrotten att påverka massmedia.

Som ett led i insatserna för att komma tillrätta med idrottsvåldet, behöver idrotten inta en mera aktiv attityd till information av olika slag och arbeta proaktivt med informationsarbete, delta i debatten och inte bara inta försvarsställning, utan istället satsa på direkt kommunikation med sociala medier och press, menar utredaren Björn Eriksson (SOU:2012:23).

3.7 Organisering

Erling Bjurström (2008) menar att våldet idag, i och med firmornas framväxt, har blivit mer organiserat, något som gör att den spontana aspekten minskat. Detta gör att det idag finns två olika former av huliganvåld. Det finns den oorganiserade och den organiserade. Den oorganiserade uppkommer spontant i samband med en match, medan den organiserade är planerad och kan hända både vid match och vid annat orelaterat tillfälle. (Priks, 2010).

Den organiserade huliganismen kännetecknas av att den styrs av normer och regler (Priks, 2010). Dessa regler behöver inte vara klart uttalade, men utifrån engelsk forskning kan man sluta sig till att det finns fem olika regler och normer som de flesta försöker hålla sig till. Första regeln säger att man inte får bära vapen i slagsmålen (Hooligan, 2012; Deogan, 2011). Detta för att huliganerna dels vill mötas man mot man, dels att svenska huliganer vill undvika allvarigare incidenter som exempelvis dödsfall, enligt Deogan (2011). Andra regeln fortsätter på samma ämne som den första, nämligen skademinimering. Den säger att man inte får sparka och slå på någon, som ligger. En person som ligger ner räknas ute tills dess att han reser sig. Regel tre till fyra berör en huligans agerande gentemot sin firma. Regel tre handlar om att man hjälper firmamedlemmar på marken upp och den fjärde regeln säger att man aldrig får springa iväg och på så sätt lämna firmamedlemmar i sticket. Slutligen finns det en femte regel som säger att man efteråt ska visa respekt för motståndarna (Hooligan, 2012).

Organiserad huliganism sker i regel mellan två parter, oftast mellan grupperingar som stödjer olika lag. ”Det är en form av tävling i gruppvåld, utfört av risksupportrar som löper parallellt med rivaliteten mellan deras klubbtag” (Brå 2008:28). Allt organiseras vanligtvis med hjälp av mobiltelefon. Kontakt tas med dem som ska agera motståndare och man bestämmer tid för ett så kallat box. Platsen som bestäms varierar. Det kan röra sig om allt mellan åkrar och industriområden till innerstan och området runt arenan. Arenorna är idag relativt förskonade från regelrätta slagsmål mellan olika grupperingar. Istället har oroligheterna spillt ut på gatan (Brå, 2008).

4.0 Metod

I detta kapitel kommer vi att beskriva den metod vi använt oss av för att genomföra vår studie. Vi kommer att presentera den urvalsprocess som ligger som grund för vilka individer vi valt att intervjua. Vi kommer även diskutera hur begreppen validitet och reliabilitet appliceras på vår studie. Slutligen kommer vi presentera de etiska resonemang som varit av betydelse för vår studie.

Vårt syfte är att undersöka vad som styr individen att gå med i firman samt hur påverkar medlemskapet individen och dennes identitet?

Studien har genomförts genom kvalitativa semistrukturerade intervjuer. Kvalitativa intervjuer är lämpliga för vår studie då fokus hamnar på det som intervjupersonen värderar som viktigt (Bryman 2011), något som överensstämmer med våra frågeställningar.

Semistrukturerade intervjuer har gett oss möjlighet att ställa öppna frågor som möjliggjort för respondenten att ge detaljerade svar samtidigt som det möjliggjort för oss som intervjuare att ställa följdfrågor. Vi har även använt oss av en intervjuguide, (se bilaga 1) som vi själva sammanställt, som stöd när vi gjort intervjuerna. Detta medför dock enligt Aspens (2007) att intervjun kommer att utgå från forskarens perspektiv och endast erbjuda intervjupersonen en begränsad möjlighet att lyfta fram sitt perspektiv. En fördel med intervjuer som metod är att det finns en möjlighet att gå tillbaka till respondenten igen för att komplettera det empiriska materialet, en möjlighet som saknas vid kvantitativa metoder som exempelvis enkätundersökningar (Bryman, 2011). Man kan också göra förändringar i intervjun inför nästa intervju om man så önskar, något vi har använt oss av. (se kompletteringar i bilaga 1) Kvalitativa intervjuer karaktäriseras av att de är flexibla (Bryman, 2011).

Patel (2011) beskriver två kategorier för att bedöma hur en intervju är. Standardisering och strukturering. Standardisering handlar om hur lika

intervjuerna är varandra. Har man ställt samma frågor, i samma ordning till alla intervjupersonerna har man en hög grad av standardisering, medan man har en låg grad om man formulerar frågorna efterhand under intervjun. En hög grad av standardisering förknippas med kvantitativ metod medan en låg grad av standardisering förknippas med kvalitativ metod. Dock är gränsen mellan de två numera ganska diffus enligt Alvesson och Sköldberg (2009). Strukturering är ett mått på hur öppna frågorna är. Öppna frågor leder till att intervjupersonen får större möjlighet svara utförligt på frågan och man kan inte förutsäga svaren lika säkert som man kan om man har en mycket låg grad av strukturering (Patel, 2011). Våra intervjuer karakteriseras av att vi har en ganska låg grad av både strukturering och standardisering. Detta eftersom vi strävat efter att använda öppna frågor, något som leder till låg strukturering, samt att vi har förändrat intervjuguiden mellan intervjuerna och i vissa fall lagt till frågor under en intervju, något som leder till en låg standardisering (se bilaga 1).

Vi anser att semistrukturerade intervjuer, som beskrivna ovan, är det bästa sättet att genomföra en studie av denna typ. Detta eftersom vi inför arbetet, inte är alltför insatta i hur den aktuella firman och dess medlemmar tänker och agerar och att det därför inte heller förefaller särskilt troligt att vi skulle kunna genomföra en strukturerad intervju utan att vi skulle missa aspekter av betydelse för intervjupersonen. Möjligheten att ställa följdfrågor bidrog sannolikt till att motverka en del av detta. En nackdel med den metod vi har valt är, att den kan uppfattas som bias. Med bias menar Aspens (2007) att forskaren påverkar intervjupersonens svar dels genom sin närvaro men också genom sitt handlande i intervjusituationen. Detta är enligt Aspens ofrånkomligt och inget vi kan eliminera. Aspens menar att det istället handlar om att vi måste acceptera att vi kommer att påverka intervjun, något som vi menar att vi gjort.

4.1 Urval

Ahrne och Svensson (2011;23) skriver att för att bedöma hur urvalet ska göras bör man ställa sig frågan ”var kan det jag letar efter finnas”? Eftersom denna studie ämnar undersöka hur firmor agerar samt hur medlemmarna påverkas av sitt

medlemskap, har vi valt att genomföra studien på populationen firmamedlemmar i Sverige, eftersom vi anser att det troligtvis är inom denna grupp som vi kan finna den information vi eftersträvar. Enligt Ahrne och Svensson (2011) kan ett urval göras i två steg, ett så kallat tvåstegsurval. Ahrne och Svensson (2011) menar att det första steget bör bli att begränsa sig till någon eller några organisationer. Vi har valt att begränsa oss till fotbollsfirmor till klubbar i den högsta svenska serien, Allsvenskan. Nästa steg blev självfallet att välja ut individer som vi skulle intervjua. I idealfallet borde man be om en lista med medlemmar och göra slumpvisa urval (Ahrne & Svensson, 2011). Detta bedömde vi som omöjligt att kunna genomföra då det för det första, enligt vår kännedom, inte existerar några medlemslistor, och för det andra att vi bedömde det som inte sannolikt att personer, i dessa grupperingar, skulle låta sig bli intervjuade utifrån ett sådant urval.

Bryman tar i sin bok *Samhällsvetenskapliga metoder* (2011) upp problemet med att skaffa sig tillträde till de grupper man ämnar undersöka. Han menar att det finns två vanliga sätt som man kan få tillträde till urvalsgruppen. Dels genom grindvakter, dels genom aktiva socionomer på fältet, och dels genom att man har kontakt med någon som kan agera talesman för en. Vi har genom kontakter fått tag i en person som är villig att agera talesman för oss. Han har sedan bidragit med kontakter till andra i firman samt rekommenderat dessa individer att låta sig intervjuas av oss. Detta har medfört att vårt urval av intervjupersoner ur firman närmast kan beskrivas som ett snöbollsurval baserat på de kontakter talesmannen har bidragit med. Tim May (2010;161) definierar ett snöbollsurval som en metod som innebär att ”man använder en liten grupp av informanter, som ombeds hjälpa forskarna att komma i kontakt med andra som de känner och som sedan intervjuas, varefter man i sin tur ber dessa att nämna andra vänner som sedan intervjuas – tills man fått fram en kedja av informanter.” Vi har dock inte haft tillgång till mer än en talesman på grund utav det faktum att vi inte känner till fler. Vi har inte heller bitt några av våra andra intervjupersoner att rekommendera deras vänner att låta sig intervjuas då vi inte bedömde det som möjligt att intervjua ett större antal intervjupersoner än vad vår talesman lyckades uppbringa. Antal intervjupersoner som deltagit i vår studie uppgår till sju personer. Av dessa sju har en person valt att dra sig ur studien. All information han bidragit med har

därför förstörts. Då personen som drog sig ur hade varit medlem i en annan firma än de övriga sex, som alla representerar samma firma, medför detta att vår empiri enbart kom från en firma. Detta urval medförde vissa risker då det är sannolikt att intervjupersonerna sannolikt delar erfarenheter och attityder (Ahrne & Svensson, 2011). Dock bedömde vi att vi inte hade något annat val än att bedriva urvalet på detta sätt.

4.2 Avgränsning

Vi har valt att avgränsa vår studie till att beröra en firma i en mellanstor svensk stad. Detta gör vi av två anledningar. Dels för att vi gör bedömningen att vi saknar kontakter för att kunna intervjua medlemmar i någon annan firma och dels för att det helt enkelt inte ryms mer material inom den tidsram som arbetet pågår.

4.3 Intervjupersoner

P1 är runt 30 år gammal och var med och startade en firma i en mellanstor svensk stad. Han har varit aktiv medlem i firman sedan tonåren. P1 har arbete och familj. P1 är en av ledarna för en firma och en välkänd person på den svenska firmascenen.

P2 är medlem i en firma och är runt 30 år gammal. Han har varit aktiv i snart 10 år. P2 har arbete och familj.

P3 är precis som P2 i 30-årsåldern. P3 har arbete och familj Han har varit aktiv firmamedlem under de senaste tre åren.

P4 är i 20-årsåldern. Han har varit medlem i en firma i fem år. Han är idag en av de yngre ledargestalterna i en yngre gruppering. Denna gruppering kan betraktas som en babyfirma. Han har genom babyfirman fått god insikt i rekryteringen. P4 har en anställning.

P5 är en kille runt 20 år gammal som, precis som P4 är involverad i babyfirma. Även han betraktas som en ledargestalt i firmakretsar. Han har en anställning.

P6 är en kille runt 20 år gammal som är involverad i babyfirman. Har varit aktiv i firmamedlem i 4 år. P6 har en anställning.

4.4 Hjälpmedel

Vi har valt att använda oss av diktafon vid intervjuerna. Bryman (2011) menar att det finns en rad olika fördelar med att spela in en intervju. Fördelarna är allt från möjligheten att gå igenom intervjuerna upprepade gånger till att låta andra forskare granska materialet så att man kan säkerställa att resultatet inte påverkats av forskarens egna uppfattningar och värderingar. Denna studie kan dock inte dra nytta av den sista aspekten då vi har lovat alla våra intervjupersoner att materialet ska vara konfidentiellt för att skydda deras identitet. Det finns även nackdelar med att spela in ett samtal. Att spela in samtalet kan påverka intervjupersonen på ett hämmande sätt. Vi är medvetna om detta men tog ändå beslutet att spela in då vi ansåg att fördelarna överväger nackdelarna.

4.5 Bearbetning av intervjuer

Vi har transkriberat intervjuerna. Vi har kodat transkriberingarna utifrån olika aspekter exempelvis bakgrund, syn på våld, syn på polis, rekrytering, hederskoder och firmans organisering.

4.6 Validitet

Begreppet validitet handlar om att man verkligen mäter det man uppgett att man ska mäta (Bryman, 2011). Detta kan vara svårt att implementera på kvalitativ forskning då begreppet mestadels tillämpas inom den kvantitativa forskningen.

Bryman (2011) förespråkar i sin bok istället två delar av validitet. Intern och extern validitet.

Med intern validitet menar Bryman (2011) att det ska finnas en god överensstämmelse mellan den empiri som används och de teorier man analyserar empirin med. Vi anser att den teori vi valt att använda, som vi presenterar i teori kapitlet, är lämplig för att förstå den empiri som framtagits i studien.

Bryman (2011) beskriver extern validitet som en bedömning av i hur hög grad en studie kan generaliseras till att gälla för fler än de som deltagit i studien.

Återspeglar studiens resultat och analys en generell bild av firmor i Sverige eller är den kontextbunden till den specifika firman som undersökts? Eftersom att denna studie är en kvalitativ studie, medför det att vår studie har relativt låg extern validitet eftersom vi saknar information om mer än en firma. Det är därmed svårt att dra långa generaliserande slutsatser utifrån studiens empiriska material.

4.7 Reliabilitet

Bryman föreslår att även begreppet reliabilitet delas upp i två kategorier för att kunna tillämpas på kvalitativ forskning. Även här är det fråga om intern och extern. Extern reliabilitet syftar till att studien ska gå att replikera (Bryman, 2011). Detta är mycket svårt då kvalitativ forskning sker i en kontext. Att en annan person skulle kunna göra om studien och få samma resultat är föga troligt, inte minst då kontakter med firman spelar en avgörande roll, både för att få till ett möte men också för att intervjupersonen ska känna sig trygg i situationen och kunna prata så fritt som möjligt. Den externa reliabiliteten i denna studie bedömer vi därför som mycket låg.

Den interna reliabiliteten handlar om att forskarna i ett forskarlag ska tolka empiri på likartat sätt (Bryman, 2011). Den interna reliabiliteten bedömer vi har uppfyllts relativt väl då vi skrivit det mesta tillsammans och då också blivit tvungna att diskutera tills vi hittat ett gemensamt synsätt.

4.8 Etiska överväganden

Bryman (2008) tar upp fyra olika krav som kan ställas på en studie med hänsyn till etik. Informationskravet, samtyckeskravet, konfidentialitetskravet och nyttjandekravet. Informationskravet medför att personen i fråga ska bli fullt informerad om varför studien görs, på vilket sätt samt att medverkan är helt frivillig och att han eller hon när som helst kan välja att hoppa av. Vi har gått igenom studiens syfte och metod med intervjupersonen innan intervjun ägt rum. Intervjupersonerna har, innan intervjun började, fått information om att det är möjligt att hoppa av studien efter det att intervjun är genomförd, något som gör att vi då förstör allt material som intervjupersonen bidragit med.

Samtyckeskravet innebär att ”Forskaren skall inhämta uppgiftslämnarens och undersökningsdeltagares samtycke. I vissa fall bör samtycke dessutom inhämtas från förälder/vårdnadshavare (t.ex. om de undersökta är under 15 år och undersökningen är av etiskt känslig karaktär)” (Vetenskapsrådet, 2002;9). Detta samtycke har vi efterfrågat från den enskilde innan vi inlett en intervju. Intervjupersonen har då fått skriva på ett papper om samtycke där det framgår hur vi avsåg att hantera den empiri han bidrog med (se bilaga 2). Vi har inte intervjuat någon person som inte uppnått 18 års ålder vilket medfört att samtliga av våra intervjupersoner själva kunnat ge eller vägrat att ge sitt samtycke. Vetenskapsrådet skriver också att en aspekt av samtyckeskravet är att ”om en individ begär att få strykas ur ett forskningsmaterial bör detta tillgodoses” så långt som möjligt” (Vetenskapsrådet, 2002;10). Vi kommer att förstöra all empiri som intervjupersonen bidragit med om personen i fråga vill dra sig ur studien.

Konfidentialitetskravet kräver enligt Bryman (2008;132) att ”uppgifter om alla de personer som ingår i undersökningen ska behandlas med största möjliga konfidentialitet”. För att uppfylla detta har vi, i inledningen av varje intervju, erbjudit intervjupersonen anonymitet. Rent praktiskt innebar det att varje intervjuperson, som önskade anonymitet, tilldelades ett nummer som han eller hon benämns som i vår uppsatts, istället för att använda deras namn. Detta för att det skulle vara möjligt för oss att förstöra all information i den händelse att personen bestämde sig för att dra tillbaka sitt samtycke och välja att hoppa av studien.

Samtliga av våra intervjupersoner har accepterat erbjudandet om anonymitet.

Nyttjandekravet handlar om att informationen som lämnas inte får användas till annat än till det som intervjupersonen givit sitt samtycke till, det vill säga till vår studie. Vi kommer efter studies avslutande därför att förstöra all vår empiri för att på så sätt garantera att kravet uppfylls.

4.9 Arbetsfördelning

Vi har gjort majoriteten av allt arbete tillsammans. Det enda som vi delade upp var några få delar i de inledande kapitlen och teori kapitlet.

Magnus har varit ansvarig för att skriva om casualkultur och begreppen identitet och roller inom det teoretiska kapitlet. Magnus har även skött de inledande kontakterna med intervjupersonerna. Intervjuerna har, med ett undantag, gjorts tillsammans. Anton har skrivit om begreppet massan inom det teoretiska kapitlet, samt haft ansvaret för att uppsatsens språk ska vara detsamma.

5.0 Teorier/teoretiska utgångspunkter

I detta kapitel kommer vi presentera de teorier som är av intresse för vår studie. Vi kommer ta upp Elias Canettis (1960) begrepp massa, gruppsykologins begrepp identitet (Svedberg, 2007) och slutligen Erving Goffmans (2009) teatermetafor.

5.1 Massa

”De ordningsproblem och gängslagsmål som fotbollshuliganismen ofta förknippas med går tillbaka till studier i massans psykologi” (Green. 2009:28). Elias Canetti är en bulgarisk författare som kanske är mest känd för sina skönlitterära verk (Nobelpriset). Under hans ungdom i Wien iakttog han en mobb, en stor folkmassa. Detta gjorde djupt intryck på Canetti och 1960 utkom hans bok *Massa och Makt*. I denna presenterar han sin syn på vad en massa är samt hur den beter sig. Vi har valt att använda oss av Canettis begrepp massa då vi anser att firman är att betrakta som en massa. Canetti fick år 1981 Nobels litteraturpris.

Med begreppet massa avser Canetti en grupp som får ett slags kollektivt medvetande. Massan styrs av fyra egenskaper och drifter. Först och främst kommer massan alltid att försöka växa. Undantaget till denna regel är den slutna massan som vi senare kommer att ta upp. Den andra egenskapen är, enligt Canetti, att massan präglas av jämlikhet. Detta är en av de viktigaste principerna i massan. Enligt Canetti (1960:27) är den ”... av så grundläggande betydelse att man rent av skulle kunna definiera massans tillstånd som ett tillstånd av absolut jämlikhet.” Den tredje driften är att massan hela tiden strävar efter att bli tätare. Sist men inte minst är massan i rörelse och kräver därmed en riktning. Massa kan bestå tills det att den inte längre har ett ouppnått mål. Massans egenskaper är olika framträdande i olika massor.

Canetti menar att det finns flera olika former av massa i dagens samhälle. För vår studie är det framförallt två former som är av intresse. Den första är den öppna massan. Denna kan uppstå spontant från en liten grupp av människor. När den väl har uppstått drivs den av att den måste växa. Detta sker genom att folk ansluter sig till massan som på så sätt kan växa mycket snabbt. Canetti menar dock att den slutligen eftersom den växer snabbt kommer att falla sönder.

Den andra formen av massa som är relevant för vår studie är den slutna massan. Denna massa är precis som namnet antyder motsatsen till den öppna. Denna massa strävar inte efter att växa. Istället definieras den slutna massan av sin gräns mot utomstående. Den slutna massan är inget som individer kan ansluta sig till hur som helst såsom i den öppna. Istället utgör dess gränser hinder som gör att det är svårt att ta sig in. Det kan röra sig om allt från avgifter till att massan själv väljer sina medlemmar. Antalet medlemmar är begränsat och även om det skulle överskridas är antalet i den innersta gruppen intakt och då är det den som verkligen räknas. Resterande finns bara i periferin. En förutsättning för att en sådan här massa ska kunna existera är att den lyckas tillfoga sig en egen plats eller roll som den sedan äger. Den slutna massan kommer, till skillnad från den öppna, inte upplösas lika enkelt. Den överlever genom att den hela tiden har potentialen att återsamlas för att kunna upprepas. Även när massan inte är aktiv äger den sin roll, vilket medför att den alltid kommer att kunna återsamlas för sitt syfte. Den slutna massan kan övergå till en öppnare massa genom vad Canetti benämner utbrytning. Utbrytning är ”en slutna massas plötsliga övergång till en öppen massa” (Canetti 1960:19). Detta sker när den slutna massan upplever att den är besviken över att vara begränsad i medlemsantalet.

Canetti menar att samhället är präglad av olikheter. Individer skiljer sig från varandra genom deras position i den hierarkiska ordningen. Denna position kan bero på olika faktorer såsom exempelvis arbete, förmögenhet och etnicitet. Detta skapar avstånd mellan människor vilket Canetti menar begränsar individen. Enda sättet att ta sig ur detta är, enligt Canetti, att alla agerar lika. Detta kan uppnås i en massa genom att massan genomgår en urladdning. Under urladdningen upplevs inte längre någon hierarki mellan massans individer. Canetti menar dock att detta är en form av självbedrägeri då individerna i massan enbart känner sig som jämbördiga utan att för den skull vara det. Denna process kommer dock tillslut att bidra till massans sönderfall då den är beroende av att växa för att överleva. När möjligheten att växa upphör, exempelvis genom att inga nya individer tillkommer, kommer sönderfallet att vara ett faktum.

Massan kan ha starka känslor av att vara förföljd. Det kan vara en tydligt utpekad fiende som förföljer massan. Ett vanligt exempel är polisen. Detta är dock inte

någon nackdel för massas överlevnad. Tvärtom är ett anfall utifrån, såsom när polisen försöker stoppa eller skingra massan, någonting som kan starka massan. Detta gäller också vid de tillfällen då polisens insatser till en början framstår som lyckade. Lyckas polisen skingra massan bidrar det till att individerna känner en ännu starkare dragning till massan.

5.2 Identitet

Vi har valt att använda oss av begreppet identitet då det förefaller vara en viktig anledning för varför unga söker sig till firman. Genom att komma med i en grupp gemenskap bekräftar man sin sociala identitet och blir någon. Identitet är ett begrepp inom grupp psykologin som beskriver en individs personliga förmågor och vitala funktioner och hur denne sedan genomgår en mognadsprocess och utveckling (Svedberg, 2007). Individen formar sin identitet genom att spegla sig mot andra. Det innebär att han ser hur andra uppfattar hans handlingar. Individen kommer sträva efter att komma i kontakt med personer som ”återspeglar och stödjer vår uppfattning av oss själva” (Svedberg, 2007).

När det gäller en grups identitet handlar det också om gruppens vitala dimensioner och hur gruppen utvecklas i ett samspel och mening med de övriga individerna i gruppen. Utvecklingen av en gruppidentitet kan beskrivas ha tre uppgifter, uppgiftsdimensionen som ska klargöra definierade mål, samspelsdimensionen, som ska strukturera upp och skapa metoder för att underlätta kommunikationen mellan gruppmedlemmarna, och ledningsdimensionen som har till uppgift att utveckla och ansvara för helheten i verksamheten. Dessa dimensioner behövs för att skapa gruppens identitet och vi-känsla. (Svedberg, 2007)

För att en grupp ska ha existensberättigande fordras att den är strukturerad och har en arena, ett sammanhang att agera kollektivt i. Det kan röra sig om specifika intressen eller behov. De specifika egenskaper som gäller för gruppen behöver inte ha något med den enskilde gruppmedlemmen att göra. Gruppens identitet väger tyngre än den enskildes identitet och det som den bidrar med. Gruppen kan ur ett sociologiskt perspektiv uppfattas ha en egen identitet, som de enskilda

medlemmarna ser som en helhet med ett eget liv och som den enskilde individen vill förstå och relatera till. Ur psykoanalytisk synvinkel kan man beskriva detta som en gruppanda, som ger gruppen dess karaktär, sammanhang och identitet, en slags gruppsjäl som står för den medvetna och omedvetna kommunikationen som skapar sammanhang i interaktionen (Harty & Harty, 2004).

5.3 Rollteori

Vi har valt att använda Goffmans rollteori för att den kan synliggöra de viktiga roller som varje firmamedlem har i gruppen och vilken betydelse detta har för att gruppen skall fungera och stödja ledaren i att hålla ihop sin grupp. Goffmans (2009) dramaturgiska modell är en modell som utgår från att individens identitet byggs upp genom de olika roller som denne spelar i sitt vardagsliv. Goffman menar att man kan se på livet som en teaterscen, där människor möts och där det i dessa möten uppstår olika interaktioner, det vill säga samspel mellan individerna, som har betydelse i uppbyggandet av ens egen identitet.

I boken *Jaget och maskerna* (2009) utvecklar Goffman sin dramaturgiska teori, teatermetaforen. Goffmans teori går ut på att vi alla spelar olika roller under hela vårt liv, främst kanske som en överlevnadsstrategi, men att det också handlar om att passa in i samhället och göra intryck i olika situationer och miljöer i sitt arbetsliv, i familjelivet, kompisgänget och i olika sociala sammanhang. Tron på rollen och framträdandet är viktiga faktorer i hans teori.

Goffman talar också om olika positioner i scenframträdandet. En främre region, frontstage, beskriver den sociala världen som en teaterscen, där människor medvetet spelar upp sina roller och där varje rollspelare försöker få sin publik och medspelare att tro på honom och äktheten i hans framträdande. Backstage är det som sker bakom scenen, där kan individen slappna av och rent av vara en helt annan person med ett helt annorlunda liv.

Goffman menar att människor och deras agerande är deras sätt att leva upp till de självbilder som varje individ vill ha i olika sociala sammanhang. Man bygger upp en social fasad som ofta är en personlig fasad, ett framträdande som markerar vem man är och vilken ställning man har (Goffman, 2009). Fasaden kan ju också vara bra att ha som täckmantel om man i andra sammanhang spelar en helt annan roll. Det är viktigt att man i sina olika roller är trovärdig och inte blandar ihop sina olika roller, så att man använder dem i fel situation, utan alla måste hålla sig till sina roller i den speciella interaktionen, därmed krävs att alla har samma definition vid det aktuella tillfället.

Goffman använder sig också av begreppet manér det vill säga sättet man uppträder på, för att ytterligare markera sin roll, det kan vara hur vi använder oss av vårt kroppsspråk exempelvis minspel, hur vi rör oss, talar, men det kan också vara yttre attribut som att använda sig av någon typ av klädkod, för att markera eller förstärka sin roll i just det specifika framträdandet (Goffman, 2009).

6.0 Resultat och Analys

Vi kommer i detta kapitel redogöra för vår empiri samt analysera den med hjälp av teorin.

6.1 Firmamedlemmarna

De firmamedlemmar som vi har intervjuat är alla män i åldersspannet 20-35 år. Tiden som de varit medlemmar i firman varierar från P1s närmare två decennier i firman till P3s tre år. P1, P4, P5, P6 uppger alla i intervjun att de gick med i firman eller började med fotbollsvåld under sina sena tonår. P2 och P3 uppger att de gick med vid 23 respektive 27 års ålder. Denna bild stämmer relativt väl in på den bild som den tidigare forskningen ger av att huliganer mestadels är mellan 15-30 år gamla och har arbete (Brå, 2008; Deogan, 2011). Av dem vi intervjuat, hade alla vid intervjuens genomförande anställning, med yrken representerade både inom vård- och omsorgssektor samt försäljning och marknadsföring. Att vissa intervjupersoner förkommer oftare än andra i resultatet handlar om att de har haft mer detaljerade svar på det vi har frågat om och att de har uttryckt sig mer i just den frågan.

6.2 Bakgrunden

Alla de vi intervjuat uppger att de gått på fotboll före dem gick med i firman. Genom fotbollen kom intervjupersonerna i kontakt med firman, undantaget P1 som själv var med att starta firman. De övriga fem intervjupersonerna berättar att de blev inbjudna eller introducerades till firman via vänner, familjemedlemmar eller bekanta. P2 berättar att han lärde känna andra på läktaren och via dem skaffade sig inträde till firman. P3 och P5 berättar båda att det i deras fall handlade om vänner som introducerade eller bjöd in dem till firman, medan P4 och P6 blev inbjudna av en broder respektive av en bekant.

Jag kontaktade en som var med från början. Kände han sen långt innan. Vi kände varandra väldigt bra. Det var så det gick tillväga. Sen frågade han helt själv och han gav mig ett test. Ja så gick det vidare så på det sättet (P6).

P1 och P6 pratade båda under intervjun om kraven för att bli en firmamedlem. För att bli rekryterad till en firma måste individen bevisa sig för firman. Detta kan ske genom test, men det behöver inte nödvändigtvis ske på det sättet. Det kan räcka med att prestera i slagsmål och att följa koderna. P6 menar att ett test kan se ut på många olika sätt.

Det kan vara allt från att man ska stå och kämpa mot kanske tre stycken till att du ska visa upp dig i ett riktigt box (P6).

Att det krävs kontakter som bjuder in eller introducerar en individ för firman kan tolkas som att firman kan ses som en sluten massa där gränsen mellan dem som är medlemmar och de andra är tydlig. Att det krävs kontakter för att komma in i firman medför att firman själv kan bestämma över sin egen storlek i enighet med Canettis (1960) idéer om den slutna massan. Även testet kan ses som ett sätt att ytterligare begränsa möjligheterna för individen att bli medlem i firman.

Om man ser det ur ett identitets perspektiv så behöver gruppen agera kollektivt kring de intressen som den har, den så kallade uppgiftsdimensionen (Svedberg, 2007). Firmans intresse är våld och då testen är utformade för att testa din förmåga att delta i box medför det att enbart de som klarar av att använda våld blir medlemmar i firman. Firman kan på så sätt förbli homogen något som bidrar till att alla drar mot samma håll.

6.3 Gemenskap, tillhörighet och lojalitet

Samtliga intervjupersoner beskriver att de upplever en stark gemenskap med firman. ”Det är en härlig liga, Härliga grabbar... Sen är det ju en härlig gemenskap också” (P6). Alla intervjupersoner beskriver att gemenskapen upplevs i samband med olika gemensamma aktiviteter. Det kan röra sig om att slåss tillsammans, att resa på bortamatchen eller helt enkelt ta en öl med firman innan matchen. P2 uppger att han upplever att gemenskapen är en viktig aspekt som han får ut av att vara medlem i firman:

Ja men det är väl gemenskapen plus man tycker om att slåss. Det är inte bara boxen heller utan det är hela gemenskapen när man träffas och tar en öl och sitter och snackar skit också ju. På vanliga matcher så att säga. (P2)

P4, P2 och P1 uppger att de känner också en gemenskap eftersom de delar samma intresse för våld som övriga firmamedlemmar.

Rätt snabbt började man känna gemenskap för alla som hade samma intresse. Det var ju rätt så koncentrerat. Det var ju fotboll, alkohol och våld (P4).

P1 uppger att det finns ett värde i att slåss och vissa sig lojal mot övriga firmamedlemmar oavsett om du är duktig på att slåss eller inte:

Att du står kvar och hjälper dina vänner. Du kanske inte behöver vara världens bästa fighter men står du kvar där när dom andra kommer då visar du ändå att du är någonting för laget eller för klubben. (P1)

Spaaij (2008) menar att huligangrupperingar ger sina medlemmar en romantiserande känsla av tillhörighet. Ur det identitets perspektiv som Svedberg (2007) skriver om kan man se P1s vilja att hjälpa sina firmamedlemmar och stå kvar bredvid sina vänner som att han sätter firman före sig själv. Det betyder att i slagsmålet så väger firmans identitet tyngre än individen något som medför att individen får en känsla av att tillhöra någonting större än han själv. Vidare så är detta en förutsättning för att firman ska ha existensberättigande enligt Svedbergs (2007) teori då firman måste agera kollektivt i ett sammanhang. I ett slagsmål innebär det att firman måste slåss som en grupp snarare än som individer. Samma princip kan appliceras på andra aktiviteter än slagsmål, exempelvis samlingar på pubar innan match. Det måste vara firman som samlas, inte ett antal individer.

6.4 Förebilder och status

De vi intervjuat pratar samtliga om betydelsen av förebilder. Dessa förebilder kan, enligt P1 och P2, vara äldre firmamedlemmarna på läktaren som de yngre potentiella rekryterna ser upp till. Det kan även enligt P3, P4, P5 och P6 röra sig om familjemedlemmar eller vänner som redan är inne i firman. P1 beskriver att dessa förebilder åtnjuter en status som medför att dom är respekterade både på pubar och läktare och klädkoder tillskrivs en stor betydelse. Inte minst på läktaren framstår de som inflytelserika och alla i det sammanhanget känner till dem.

Alltså man ser ju upp till dom äldre som man gör inom allt annat, inom fotboll och inom sport ... på stan och så vidare. Dom sprang med dom snyggaste brudarna och kom in överallt och allt var det var, så det är klart att man såg upp till dom, det var ju häftigt. Dom hade en jäkla status som man säger. Kanske något som man själv ville ha (P1).

P4 uppger att även karaktärer i filmer kan fungera som förebilder. Det har kommit en hel del filmer om både huliganer och firmor. P4 uppger i intervju att detta var en bidragande faktor till att han gick med i firman:

...det är väl klassikern för dom flesta som var i min ålder, det börjar komma lite filmer och man tycker att det ser häftigt ut (P4).

Förebilders betydelse på läktaren kan ses ur ett identitets perspektiv. En individ speglar sig i andra människors uppfattningar om hans handlingar (Svedberg, 2007). En stark förebild som åtnjuter mycket status är en person som inspirerar andra individer. Dessa individer kommer sedan att spegla sig i honom något som medför att de kommer sträva efter att handla på ett sätt som medför hans gillande. De äldre förebilderna i firman kommer med all sannolikhet visa sitt gillande för de handlingar som stämmer in på firmans ide om hur våld ska bedrivas. Detta kan vara en tänkbar förklaring till varför så många av våra intervjupersoner uppger att förebilder har en stor betydelse. Denna tankegång får stöd i Spaaijs (2008) forskning om identitet och betydelsen att bli uppmärksammas för ens handlingar.

6.5 Våldet och Kicken

Våldet är en central del i firmans agerande. Samtliga personer vi har intervjuat pratar om våld som något positivt. P1 och P2 beskriver en romantiserande bild av våldet. En aspekt av detta är känslan att man försvarar någonting. P1 säger att huliganism kan jämföras med andra grupperingar i samhället som brukar våld:

Alltså det är väl bara att man står upp för sin sak men använder lite våld för att framhäva det lite. Så skulle jag se på huliganism. Sen behöver det inte vara fotboll utan det kan vara vänsteraktivister eller högerextremister eller miljöaktivister eller vad som helst som använder våld (P1).

P1 säger vidare i intervjun att han försvarar är sitt lag och sin stad. P2 och P1 nämner ytterligare en aspekt som de menar bidrar till våldets charm. De berättar båda att de föredrar att våldet är mer spontant än planerat.

Att firmamedlemmarna vi talat med har en romantiserande bild av våldet kan ses, utifrån identitetsperspektivet, som att individen har värderingar och synsätt som stämmer in på gruppens uppgift och mål, det vill säga målet att bedriva fotbollsvåld.

I intervju beskriver de personer vi intervjuat våldet och den kick som våldet medför. Samtliga av de intervjuade uttrycker att kicken är en mycket viktig del av huliganismen. De beskriver kicken som något som finns under själva sammandrabbningen.

Man står uppställda och hamnar i de bakre leden, men man tränger sig fram till det främre ledet. Man ser sina antagonister för dagen och adrenalinpåslaget bli så påtagligt att det blir svart för ögonen och det känns inte som benen längre ska bära en... sen brakar det loss och man svävar fram på adrenalinet trots känslan att benen viker sig, man slåss för sina vänner, sitt lag, för det man älskar (P4).

P1 och P4 beskriver också att de upplever en kick, inte bara under själva slagsmålet, utan även innan slagsmålet dras igång.

Alltså det är ju en jäkla kick och se hundra man kommer mot en och veta att nu jävlar får vi slåss för att annars gör det ont. Och sen alltså man lever ju för någonting alltså. Det är ju själv fotbollslaget man lever för. Och firman själv det blir ju kicken att man försvarar någonting. Det är en kick i sig ju... Alltså man stå med sina bästa vänner eller ja man åker till en annan stad och man och sina bästa vänner vet att det är folk ute efter en och vill pryla en. Bara det är en kick i sig. Det är inte bara själva slagsmålet som är kicken utan det är tillhörigheten och vara med överallt som är en stor kick i sig (P1).

Huligansim ses ofta som en form av massa (Green, 2009). Utifrån det synsättet kan man se den förväntan inför slagsmålet som framkommer i vårt empiriska material som en förväntan inför en urladdning som medför positiva upplevelser för individen. Den innebär, förutom den rent fysiska adrenalinkicken som Spaaij (2008) menar är en viktig del i huliganernas identitet, också en känsla av att alla är jämlikhet. Det finns, menar Canetti (1960) ingen hierarki i detta ögonblick då alla slåss på samma villkor. En möjlig tolkning av varför firmamedlemmarna värdesätter att slåss med sina kamrater är att de får en tillfredsställelse av denna jämlikhet med övriga gruppmedlemmar, något de inte skulle få om de sökte efter våld inom andra område exempelvis kampsporter.

Några av firmamedlemmarna som vi har intervjuat beskrev kicken och våldet som något som kan liknas vid en ventil. Det är P3, P4 och P6 som uppger att våldet fyller en funktion genom att låta individen avreagera sig:

Man har ju ett väldigt stressigt liv med mycket jobb och andra saker att tänka på och då är det ju skönt att kunna få ut sin frustration på en matchdag på en annan motståndare (P3) .

6.6 De oskrivna koderna

Alla sex firmamedlemmar som vi har pratat med uppger att det finns koder som de måste ta hänsyn till och som styr deras handlande. Vilka koderna är skiljer sig dock mellan de olika personerna. Samtliga intervjupersoner uttrycker klart och tydligt att man inte får använda vapen och att man inte heller får utöva våld mot en liggande person.

... inga vapen och ligger någon ner så låter man han ligga. Inget hoppande på huvudet eller sparkande eller sånt (P1).

P4 berättar att de här två koderna finns till för att minska skadorna, något som får stöd i den skildring som filmen *Hooligan* (2012) ger, och uppger också att det inte enbart gäller mot personerna i den andra firman utan även mot deras egendom. Av de vi intervjuat är det dock enbart P4 som diskuterar i termer av egendom.

Det är man mot man, eller firma mot firma blir det ju. Mer konkret kan man säga man mot man. Det är syftet liksom. Ingen egendom ska behöva ta skada och ingen ska behöva bli skadad för livet (P4).

En variation på denna hederskod tas upp av P2 som uppger att den även innebär att man gör skillnad på vilka man slåss mot och vilka man inte rör.

Ja, alltså det man ger ju inte sig på någon som inte vill ju... Så det är ju aldrig några oskyldiga som drabbas utan dom som är där dom är ju där för att slåss ju (P2).

En tänkbar förklaring till varför P2 lägger sådan vikt vid att skilja på oskyldiga och huliganer kan man finna i Spaaijs (2008) tankar kring huliganers identitet och den heder som ett slagsmål mot huliganer innebär.

Våra resultat är det lika tydliga när det gäller andra hederskoder. P1 diskuterar de tredje och fjärde hederskoderna som tas upp i tidigare forskning. Dessa koder innebär att firmamedlemmen ska, enligt tredje, hjälpa sina vänner upp, och att denne, enligt den fjärde hederskoden, inte får springa ifrån slagsmålet.

P1 tar upp detta i relation till medlemskap och hur en individ bevisar för firman att han bör vara med.

... du står kvar och hjälper dina vänner. Du kanske inte behöver vara världens bästa fighter men du står kvar där när dom andra kommer då visar du ändå att du är någonting för laget eller för klubben (P1).

Den hederskod som P2 tar upp är att man visa respekt för motståndaren som tas upp i tidigare forskning. En regel som endast gäller i vissa fall. Det vill säga ett på förhand bestämt slagsmål "box" mellan två förhoppningsvis jämnstarka firmor utan en direkt koppling till en fotbollsmatch.

... Alltså det brukar vara bra. Vi ger tummen upp till de andra och går därifrån. ... man kanske inte sitter och tar en öl med dem. Men det brukar inte vara några sura miner där sen. (P2)

Den sista hederskoden som tas upp i vårt empiriska material är att firmamedlemmar aldrig ska anmäla rivaliserande firmamedlemmar oavsett vilket våld dessa utövat mot en i ett slagsmål. Det är P4 och P6 som berör denna fråga i intervjun.

Om du står på ena sidan och där står en kille på andra sidan och ni vill bonka på varandra, det är klart det är ju ett samtycke och varför skulle jag då anmäla om det skulle råka vara jag som får stryk. Samtidigt som jag prylar honom. Han hade samma intresse som jag. Så att det är ju en hederskod, men mindre firmor har väl kanske brutit den för att kunna skylla på att det inte var folk som var med i deras firma så att säga (P4).

Detta uttrycks som en hederskod, men det finns inget stöd i tidigare forskning för att så skulle vara fallet.

Koderna kan ses som ett ramverk inom vilket firmamedlemmarna kan handla. Firman ur Canettis (1960) perspektiv måste äga sin roll. Att äga sin roll innebär att gruppen särskiljer sig från andra grupper i samhället. Firmans roll är att ägna sig åt fotbollsvåld. Det är ett gruppvåld utan något ekonomiskt eller politiskt syfte.

Det är också ett våld som styrs av regler och därmed är begränsat. Detta gör den unik i samhället. För individens del måste denne följa firmans regler annars kan inte firman bibehålla sin roll.

Reglerna kan ses som inramningen, som är en del av fasaden, av slagsmålet enligt Goffmans (2009) teatermetafor. Firman kan betraktas som frontstage för individen. Individen strävar efter att göra ett övertygande framträdande både gentemot sina egna firmamedlemmar för att bevisa att han kan slåss och för motståndarna som han enligt Spaaij (2008) egentligen vill få att backa redan innan slagsmålet är igång. För att hans framträdande ska bli tillräckligt övertygande, krävs att han tar hänsyn till slagsmålets inramning, utöver att han spelar rollen övertygande. Lyckas han spela rollen övertygande stärker det hans identitet och hans roll.

6.7 Polis och media

I intervjuer uppger en firmamedlem att polisen är ”den största fienden av alla” (P3). De övriga firmamedlemmarna som vi intervjuat har även de en negativ bild av svensk polis. Två aspekter som alla firmamedlemmar vi intervjuat är överens om är att de upplever att polisen överstiger dess befogenheter, samt att polisen provocerar fram stökiga situationer.

Många gånger triggas dom igång bråken själva ju. Dom har en spydig attityd... Alltså när man inte gjort någonting egentligen. Dom stjälar mer än dom hjälper dom hjälper tycker jag (P2).

I vårt empiriska material nämns två av polisens metoder som upplevs som provocerande. Den första är vad P6 benämner som bilen. Bilen innebär, enligt P6, att polisen kör sin piketbil, med sirenerna på, in i en folkmassa med syftet att skingra massan. Den andra metoden som omnämns i vårt empiriska material är något som P4 kallar muren. Muren innebär att polisen ställer upp sig likt en mur för att hindra huliganer och supportrar att ta sig i en viss riktning.

Många gånger är vi inte ens i närheten av arenan för att där vet man ju om att polisen är. Ibland ser det ut som om dom bevakar ett fängelse liksom. Dom står i stora murar runt om (P4).

Att just dessa två insatser uppfattas av våra intervjupersoner som särskilt provocerande får stöd i Spaaijs (2008) tankar om huligangrupperingars autonomi. Båda dessa insatser syftar till att kontrollera grupper vilket krockar med huliganernas uppfattningar av att de bestämmer över sig själva. Att de vi intervjuat uttrycker ett utbrett myndighetsförakt mot polis kan ses utifrån Canettis (1960) begrepp massa. Firman, som är en sluten massa har starka förföljelsekänslor. Polisen framstår som ett hot när den försöker stoppa, hindra eller kontrollera massan. Detta leder dock till att massan skapar det förakt som våra intervjupersoner berättar, samt att gemenskapen mellan individerna i firman stärks då föraktet för polisen blir ytterligare en sak som förenar dem.

Personer vi talat med uppger att media ses som motiverade enbart av att sälja lösnummer vilket medför att de ger en negativ bild av huliganism.

Generellt så är väl media så att dom antingen väljer att måla upp någonting som jättestort eller så puttars det under stolen. Många gånger så är det väl lite lösnummersäljande som det kanske skulle kunna generera till när dom målar upp någonting (P4)

P6 uppger att han upplever media beskyller huliganerna för saker som dom inte är ansvariga för.

Dom vill ju påstå att allt inom fotbollen som händer idag, det är bara huliganernas fel. Så dom försöker få ut allting och försöker döda oss när det inte är vi som gjort det ens. (P6).

I den statliga utredningen pekar Björn Eriksson (SOU 2012:23) på att media bidrar till att öka intresset för firmorna och deras tillväxt genom sin rapportering av våldsamheter.

Media kan ses som en representant för etablissemang, precis som polisen. På så sätt kan de precis som polisen uppfattas som en motståndare till den slutna massan. Gruppen känner sig missförstådda av medias skildringar och sluter sig samman. Spaaij (2008) menar att en firma måste nå ut med information om deras handlingar och framgångar. Detta sker till viss del. Media kan rapportera om oroligheter något som medför att firman syns. Problem kan uppkomma då firman inte upplever att bilden som media ger av firman stämmer överens med firmans idé om heder. Den sociala identitet för individen påverkas negativt av att bilden som media ger, får följder för individen som riskerar att bli stämplad som huligan, enligt Svedberg (2007).

7.0 Diskussion

Vi kommer i detta kapitel sammanfatta studien med utgångspunkt i våra frågeställningar. Sedan kommer vi ta upp hur vi anser att den framtida forskningen inom området bör inrikta sig på. Slutligen kommer vi skriva några avslutande ord om vår egen upplevelse i samband med denna uppsats.

7.1 Sammanfattning

Utgångspunkterna för denna studie har varit frågeställningarna som presenterades i kapitel 1: Varför söker sig individen till firman? Vilka koder styr individens handlande inom ramen för firman? Vad upplever individen att han får ut av att vara med i firman?

Vår studie visar att det finns ett antal faktorer som kan ha betydelse för att unga män söker sig till den firma vi har valt att studera. Den första aspekten är fotbollsintresset. Personer som saknar detta eller följer annat lag har, såvitt vi kan se i vårt resultat, ingen möjlighet att komma med i firman, något som stöds av Deogans (2011) skildring av den svenska huliganismen. Gemenskapen som finns i firman lockar också unga män inte minst genom kontakter med vänner och bekanta inom firman. Vårt resultat visar också att förebilder på läktaren och i filmer inspirerar och lockar unga män. Till detta bör tilläggas att den romantiserande bilden av våldet och den medföljande kicken är starkt bidragande orsaker till att unga män lockas med i firman. Slutligen fann vi, i vårt resultat, ett utbrett myndighetsförakt riktat mot polisen. Vi kan dock inte säga om detta redan fanns innan individerna gick med i firman, och således kan betraktas som en anledning till att de sökte sig dit, eller om det är en följd av att ha varit med i firman under en längre tid.

Individens handlingar i firman styrs enligt vårt resultat av en rad olika hederskoder. De viktigaste av dessa kan delas upp i två olika grupper. Dels de som minskar skadorna, inga vapen och inget våld mot liggande, och dels de som reglerar individens beteende gentemot firman. Vårt resultat skiljer sig något från

tidigare forskning (Hooligan 2012). De är, med undantaget av de första två. Vad detta beror på kan vi inte säkert säga, men två tänkbara förklaringar kan vara dels att det rör sig om engelsk forskning som kanske inte är applicerbar på svenska förhållanden, dels att hederskoderna är outtalade vilket medför att alla inte ser dem som koder. Därmed inte nödvändigtvis sagt att de inte efterlevs. Med bakgrund av detta kan vi inte utifrån denna studie säga huruvida några andra hederskoder än de två första generellt förekommer i svenska firmor.

Studiens resultat visar att de firmamedlemmar som vi intervjuat upplever att de får en kick av att vara med i slagsmål, något som firman möjliggör för dem. De upplever också att de blir en del i den gemenskap som firman är, och får genom firman status på de arenor där firman är aktiv. Slutligen stärker firmamedlemskapet individens identitet. Detta kan kopplas till Spaaijs (2008) tankar kring identitet, där både upplevelsen av kicken och att tillhöra en gemenskap ses som viktiga aspekter för hooliganens identitet.

7.2 Förslag till fortsatt forskning

Fotbollsfirmor i Sverige är ett område där det forskats för lite om. Vi anser att fortsatt forskning är helt avgörande för att kunna förstå firmornas påverkan på samhället och på de individer som utgör firman. Först och främst skulle det vara av intresse att göra en större studie för att undersöka om de resultat som vår studie givit, är överförbara på övriga svenska fotbollsfirmor eller om de enbart gäller för den, av oss, undersökta firman. Vidare kan det vara av intresse att närmare studera bakgrunden till de svenska firmornas framväxt i relation till de senaste 30 årens samhällsförändringar.

Vi anser också att en intressant aspekt att forska vidare om, är samspelet och interaktionen mellan polis, firma och media. En förståelse för hur samspelet fungerar, på vilka premisser det görs och vilka konsekvenser det medför, kan visa sig vara avgörande för hur effektivt samhället kan motverka fotbollsvåldet.

Det kan också anses vara av intresse att undersöka hur huliganism påverkar närstående. Berättar huliganen för sin familj? Håller han det hemligt? Hur kan man hemlighålla det? Svaren på dessa frågor skulle vara till stor hjälp för att identifiera vilka grupper som ligger i riskzonen för att rekryteras till firman. Kunskap om detta skulle kunna möjliggöra ett preventivt socialt arbete.

Slutligen befinner sig firmorna i förändring, något som medför att framtiden är svår att bedöma. Hur kommer den minskade betydelsen av casualkulturen ha för effekt på firmorna? Vad kommer fylla det tomrum som casualkulturen lämnar efter sig, inte minst i relation till begreppet identitet? Riskerar våldet att bli en ännu större del av identiteten?

Björn Ericsson ska i april 2013 presentera sin utredning om fotbollsvåldet. Hans slutrapport väntas innehålla en rad förslag för att motverka fotbollsvåldet. Skulle dessa förslag antas av riksdag, ser vi ett behov av vidare forskning på de effekter detta medför för fotbollsfirmer.

7.3 Våra upplevelser

Det har varit intressant att komma i kontakt med en gruppering, som vi vanligtvis bara sett på avstånd. Vi har båda två ett stort fotbollsintresse och följer ett allsvenskt lag. Dock har vi inte haft någon större kontakt med firman innan vi påbörjade detta arbete. Därför har det varit både intressant och givande att få möjlighet att träffa människor, som själva är en del av firmakulturen. Det har även varit intressant att se hur mycket mer komplex denna kultur faktiskt är, än den bild vi tidigare hade.

Vår största styrka under detta arbete har varit att vår syn på huliganism och firmor skiljer sig något åt, vilket medfört att vi tagit in olika perspektiv. Vi upplever båda att detta hjälpt oss att vidga våra individuella perspektiv.

De problem vi mötte när vi genomförde denna studie var framförallt av två olika karaktärer. Dels var det svårt att hitta forskning, som handlade om firmor och inte

bara huliganism i allmänhet. Speciellt svårt visade det sig vara att hitta forskning på svenska förhållanden. Den andra svårigheten var att hitta intervjupersoner från olika firmor. Detta visade sig vara ett problem som vi inte lyckades lösa, vilket fick till följd att studien enbart bygger på intervjuer från en firma.

8.0 Referenser

Ahrne, G & Svensson, P (2011) *Handbok i Kvalitativa metoder*. Malmö: Liber AB

Alvesson, M & Skoldberg, K (2009) *Reflexive Methodology*. Wiltshire: SAGE Publications

Andersson, Torbjörn (2002) *Kung fotboll: den svenska fotbollens kulturhistoria från 1800-talets slut till 1950*. Stockholm/Stehag: Symposion

Aspers, P (2007) *Etnografiska metoder*. Malmö: Liber AB

Bjurström, Erling (2008) Våld för våldets egen skull. *Axess*, 2008:4:36-41

Bryman, A (2011). *Samhällsvetenskapliga metoder*. Malmö: Liber AB

BRÅ (2008). *Strategier mot fotbollsrelaterade ordningsstörningar – En kunskapsinsamling*. BRÅ rapport 2008:20, Fritzes, Stockholm

Brännberg, Tore (1994) *Mellan Karneval och Huligansim*. Floda: Zenon

Buford, B (1991) *Bland huliganerna*. Pocky: Stockholm

Canetti, Elias (1960) *Massa och Makt*. Düsseldorf: Claassen Verlag

Deogan, Tommy (2011) *Män av våld*. Malmö: Bra Böcker AB

Dunning, E.,(2000). Towards a sociological understanding of football hooliganism as a world phenomenon. *European Journal on Criminal Policy and Research*, 8(2), p.141-162. <<http://www.springerlink.com/content/h416333j42647720/>>
Hämtat 2019-03-12

Independent Hillsborough Panel (2012) "Report Summary" (elektronisk)

Independent Hillsborough Panels officiella hemsida

<<http://hillsborough.independent.gov.uk/report/Section-1/summary/>>

Green, Anders (2009) *Fotboll och Huliganism – Utveckling, problem och*

åtgärdsarbete i England och Skandinavien. Stockholm: Stockholms universitet

Goffman, E (2009) *Jaget och Maskerna*. Stockholm: Norstedts

Hewitson, Dave & Montesorri, Jay (2010), 80s *Casuals The fashion of an urban, working class culture, with love of training shoes and designers sportwear,*

Förlagsort:Förlag

Harty, B & Harty, M (2004) *Gruppens utvecklingspsykologi*. Lund:

Studentlitteratur AB

May, T (2010) *Samhällsvetenskaplig forskning*. Lund: Studentlitteratur AB

Napier-Bell, D & Napier-Bell N. (producent), & MacIntyre, D. (Regissör). (2012).

Hooligan [Film]. England: Eyeline entertainment & Dare Films.

Nobelpriset (1981) "Elias Canetti - Curriculum Vitae". *Nobelprize.org*.

<http://www.nobelprize.org/nobel_prizes/literature/laureates/1981/canetti-cv.html>(2013-01-17).

Patel, R & Davidson, B (2011) *Forskningsmetodikens grunder*. Lund:

Studentlitteratur AB

Priks, Mikael (2010) Huliganer. *Ekonomisk debatt*. 38, 1, 16-30

Radmann, Aage (2005). Huliganism och medier: Våld som kick och fascination. *Svensk Idrottsforskning* 2005, 3, 56-59

SOU 2012:23 *Mindre våld för pengarna*. Stockholm: Kulturdepartementet

Spaaij, R. (2008). Men Like Us, Boys Like Them: Violence, Masculinity, and Collective Identity in Football Hooliganism. *Journal of Sport Social Issues*, 32(4), p.369-392. <<http://jss.sagepub.com/cgi/doi/10.1177/0193723508324082>> Hämtat 2013-03-13

Stott, C, Hutchinson, P, Drury, J (2001) Hooligans abroad? Inter-group dynamics, social identity and participation in collective disorder at the 1998 World Cup Finals. *British journal of Social Psychology*. 2001:40:359-384

Swedberg, Lars (2007) *Grupp-psykologi omgrupper, organisationer och ledarskap*. Lund: Studentlitteratur

Sännås, Per-Olof (2005) *Black Army*. Värnamo: Fälth & Hässler

Vetenskapsrådet (2002) Forskningsetiska principer inom humanistisk-samhällsvetenskaplig forskning (elektronisk), *Codex – regler och riktlinjer för forskning* <<http://www.codex.vr.se/texts/HSFR.pdf>> (2012-11-01)

Wigert, Urban (2009) *Tipsextra Den heliga eftermiddagen*. Borås: Recito Förlag
Ab

Williams, J. Dunning, E & Murphy, P (1986). The rise of the English soccer hooligan. *Youth & Society*, 17, 4, 362-380

Östnäs, Anders (1994) Verkliga supportrar och huliganer i Brännberg, Tore. *Mellan Karneval och Huligansim*. Floda: Zenon

9.0 Bilagor

9.1 Bilaga 1

Intervjuguide

Bakgrundsfrågor

- Ålder
- Arbete
- Hur länge har du varit med i firman?

Förförståelse

- Vad hade du för kunskaper och uppfattningar om huliganism innan du själv gick med i firman?

Rekrytering

- Varför valde du att gå med i firman?
- Hur kom du i kontakt med firman?

Firman

- Hur agerar firman? Före, efter, under?
- Följer firman några hederskoder?
vilka?
varför?
avhopp?
- Hur upprätthålls koderna?
- Vad har kläderna för betydelse för firman?
- Vad vill ni säga med kläderna?

-

Vilket statement vill ni ge?

- Hur ser man på andra firmor?
- Vilka är de viktigaste "motståndarna"?
- Beskrivning av mötet med "motståndarna".
- Upplever du att firman förändrats över tid?
- Hur tror du firman kommer se ut i framtiden?
- Hur ser du på polisen?

Individens uppfattningar och upplevelser

- Hur ser du på huliganism idag?
- Vad känner du att du får ut av att vara med i firman?
- Upplever du att du har förändrats som person sedan du gick med i firman?
- Upplever du att medlemskapet har medfört några negativa konsekvenser för dig?

Vilka?

- Vad har kläderna för betydelse för dig?

Samhället

- Hur upplever du medias skildring av huliganismen?
- Hur upplever du polisens insatser för att motverka supporter våld?

Avslutande fråga

- Är det något mer som du vill berätta?
- Är det något annat som du anser att vi borde ta upp?

Kompletteringar

- Gemenskap?
- Våldet?
- Anmäla?
- Samarbetspartners?
- Droger?

9.2 Bilaga 2

Samtycke till intervju

Vi heter Anton Hansson och Magnus Lindell och studerar till socionom på Lunds universitet – Campus. Vi går nu på vår näst sista termin och ska göra en studie som en del i vår C-uppsats. Syftet med denna studie är att undersöka hur medlemmar i en firma upplever att medlemskapet i firman påverkar individen socialt. Vi vill även få en förståelse för hur firman fungerar.

Vi uppskattar att intervjun kommer ta ca 45-60 minuter. Vi kommer att använda oss av diktafon för inspelning av intervjun. Detta kommer sedan transkriberas i sin helhet. Materialet kommer att förvaras så att enbart vi har tillgång till det. Efter det att studien avslutats kommer materialet att förstöras.

Ditt deltagande i studien är helt frivilligt och allt material kommer att hanteras konfidentiellt. Du kan närsomhelst under intervjun välja att avbryta intervjun om du så önskar. Vidare så behöver du inte svara på frågor om du inte vill. Du har, efter intervjun och fram till det att C-uppsatsen är publicerad, alltid möjlighet att kontakta oss för att lägga till mer information eller för att dra dig ur studien om du så önskar. Vid intervjun kommer du att få vår mailadress och telefonnummer.

Uppsatsen är offentlig och kommer att publiceras på Lunds universitet. Om du önskar ett exemplar så ber vi dig höra av dig till oss så att vi kan ordna det. Jag har läst och förstått innehållet och samtycker till att delta i denna studie.

Anton Hansson

Magnus Lindell

.....

.....

Namn & datum

Namn & datum

Intervjuperson

.....

Namn & datum